

Checklista: Zanim opowiesz o podróży

Chcesz opowiadać o świecie sprawiedliwie, bez powielania stereotypów? Użyj checklisty, która powstała jako narzędzie dla podróżników, biur podróży, a także wszystkich tych, którzy pragną opowiadać o odwiedzanych miejscach w sposób atrakcyjny, ale bez przykrych uproszczeń. Materiał stanowi syntetyczne ujęcie kluczowych wątków publikacji „Etycznie o podróżach. Jak sprawiedliwie opowiadać o świecie?”, poświęconej pułapkom narracji podróżniczej. Cała publikacja do pobrania na: www.goactnact.org/publikacje

Intencja

- ☐ Czy unikam szokowania swoją opowieścią?
- ☐ Czy to, co uznałem(am) za „warte” pokazania/opisania, pokazuje wielowymiarowość lokalnej rzeczywistości i społeczności?
- ☐ Czy wybrane wątki w mojej opowieści są zabawne, ale nie prześmiewcze?

Sposób patrzenia

- ☐ Czy chcę uniknąć powielania niepotrzebnych stereotypów?
- ☐ Czy prezentuję lokalne wartości i normy, a nie swoją ocenę na ich temat?
- ☐ Czy staram się widzieć historię całościowo, a nie jedynie wycinek, który pasuje do mojej narracji?

Fotografia / filmowanie

- ☐ Czy mam zgodę osób, które fotografuję lub nagrywam? (lub ich opiekunów, w przypadku dzieci)
- ☐ Czy wiem, kim są ci ludzie, jak się nazywają, co robią?
- ☐ Czy dobrze bym się czuł(a), wiedząc, że jestem na takim zdjęciu/nagraniui?
- ☐ Czy wybieram zdjęcia i kadry, które pokazują złożoność i zróżnicowanie odwiedzanego miejsca?

Narracja

- ☐ Czy unikam egzotyzacji i używam podobnych słów jak do opisywania Polski czy Europy?

Checklista: Zanim opowiesz o podróży

- ☐ Czy dbam o to, aby w opowieściach krajoznawczych to raczej odwiedzane miejsce i ludzie byli centrum mojej opowieści, a nie ja sam(a)?
- ☐ Czy unikam protekcyjnego tonu i patrzenia z wyższością na odwiedzane miejsca?
- ☐ Czy sposób, w jaki opowiadam rodzi empatię, a nie dystans?
- ☐ Czy dbam o to, aby nie mówić za kogoś?

Kontekst

- ☐ Czy rozumiem, co się działo/dzieje w miejscu, które pokazuję?
- ☐ Czy dbam o zarysowanie możliwie szerokiego kontekstu?
- ☐ Czy unikam uogólnień, upraszczania rzeczywistości, budowania korelacji pomiędzy faktami, co do których nie mam pewności?
- ☐ Czy ludzie, o których opowiadam, uznaliby tę opowieść za sprawiedliwą i prawdziwą?

Uczenie się

- ☐ Czy pokazuję, że coś było dla mnie trudne, niejednoznaczne, zaskakujące?
- ☐ Czy opowiadam z miejsca poszukiwania i wątpliwości, a nie całkowitej pewności?
- ☐ Czy mam otwartość na zauważanie własnych uprzedzeń i schematów myślowych, w które zdarzyło mi się wpaść, gdy formułuję tę opowieść?
- ☐ Czy myślę o tym, co następnym razem zrobię lepiej – w fotografowaniu, opisie, intencji?
- ☐ Czy potrafię przyjąć krytykę tego, co opowiem – i potraktować ją jako część podróży?

Przed opublikowaniem

- ☐ Czy to jest mój najlepszy możliwy sposób opowiedzenia tej historii?
- ☐ Czy ta opowieść jest potrzebna? Czy coś zmieni, doda, zbliży, otworzy?
- ☐ Czy rozważam skutki, jakie może nieść za sobą dana narracja (zdjęcia, postu, nagrania itp.), i jak może wpłynąć na postrzeganie danej osoby / społeczności przez odbiorców?

Projekt jest współfinansowany w ramach polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP oraz przez Unię Europejską w ramach programu grantowego Connect for Global Change.